

Algemene didactiek- Samenwerken en communiceren: Vraagst. 3

Inleiding

De leervraag die in dit arrangement centraal staat is:

Hoe zorg je ervoor dat iedereen een bijdrage levert en hoe voorkom je 'meelift'-gedrag?

Printversie:

[Algemene didactiek](#)

SBU: 4

Dit arrangement maakt deel uit van de digitale leerlijn "De docent e-competent!" van het Albeda College. Klik [hier](#) voor het hoofdarrangement.

Op dit werk rust een Creative Commons CC By licentie. Lees [hier](#) de voorwaarden.

Auteur: Annet Smith, ROC Nova College

Bewerkt: Remco Lip, ROC Albeda College

De leervraag

Hoe zorg je ervoor dat iedereen een bijdrage levert en hoe voorkom je 'meelift'-gedrag?

Een veel gehoorde klacht is dat bij het vormen van groepjes voor samenwerkingsopdrachten het voor een docent lastig is om te monitoren wie welke bijdrage levert en of er geen sprake is van 'meelift'-gedrag. Je wilt voorkomen dat altijd dezelfde studenten het werk doen en de rest het wel best vindt. Ook wil je de minder assertieve studenten de mogelijkheid geven om te laten zien wat ze kunnen.

Om het samenwerken te bevorderen en te monitoren kunnen verschillende ict-tools worden ingezet. Het voordeel van het inzetten van dergelijke tools is dat vastgelegd wordt wie wat heeft gedaan zodat je als docent een beter beeld krijgt van de individuele inzet bij groepsopdrachten. Maar welke tool kies je nou?

Uitgangspunt bij het kiezen van je tool is de lesinhoud en de samenwerkingsvorm die je wilt gebruiken. Bij iedere tool geven we hieronder aan welke manier van werken hierbij hoort en voor welk type lesinhoud je deze het beste kan gebruiken.

Wiki:

Lesinhoud: kennisconstructie, werken aan projecten, verzamelen van materiaal, co-creatie, schrijfvaardigheid

Samenwerkingsvorm: groepswerk

Weblog:

Lesinhoud: reflectie, verslaglegging, schrijfvaardigheid, feedback geven

Samenwerkingsvorm: individueel of als groep berichten schrijven, anderen laten reageren

Stemkastjes/stemsoftware:

Lesinhoud

: diagnostisch toetsen, voorkennis activeren, meningen peilen
Samenwerkingsvorm: klassikaal

Discussieforum:

Lesinhoud: meningen geven, schrijfvaardigheid, feedback geven, mondelinge discussie voorbereiden
Samenwerkingsvorm: individueel invullen, op elkaar reageren

Wiki

Een wiki is een samenwerkingstool die geschikt is voor het samen werken aan inhoud op 1 plek op het internet. In een wiki wordt door meerdere leden bijgedragen en kan ook altijd worden teruggekeken in de geschiedenis zodat duidelijk is wie wat heeft gedaan. Een heel bekend voorbeeld van een wiki is [Wikipedia](#) waar al jaren door allerlei mensen in een groot aantal talen samen aan een online encyclopedie wordt gewerkt, die intussen niet meer onderdoet voor niet-gratis versies. Er zijn in het onderwijs [voorbeelden](#) van scholen die een wiki inzetten bij [internationale projecten](#), waarbij cursisten uit verschillende landen binnen 1 wikisite samen aan materiaal werken.

Hoe zet je een wiki in?

Allereerst moet voor jou en je studenten het leerdoel helder zijn. Je wilt bijvoorbeeld dat studenten in groepjes gaan werken aan bepaalde inhoud en hieruit een samenhangend geheel maken. Dit leg je uit en bespreek je met de groepjes. Je zult eerst wat voorwerk hebben aan een wiki voordat deze ingezet kan worden. Je maakt als docent de wiki aan (bijvoorbeeld binnen Albeda Portaal) en zorgt dat je studenten schrijfrechten hebben. Ook kun je al een soort basisstructuur aanmaken met een aantal pagina's met onderwerpen. Maar dit laatste kun je ook aan de studenten overlaten, zodat ze helemaal zelf de opbouw en inhoud van hun wiki bepalen.

Als je met een wiki gaat werken heb je wat basiskennis nodig over hoe het werkt. Iedere wiki aanbieder heeft wel een korte handleiding op de site staan en ook in Albeda Portaal staat standaard een handleiding in het menu als je een nieuwe wiki hebt aangemaakt. Verdiep je dus vooraf kort in de mogelijkheden zodat je de studenten kan begeleiden. Maar ook hiervoor geldt weer: je kunt de studenten deze stap ook zelf laten nemen en samen met hen op ontdekkingstocht gaan in de wiki-wereld.

Normaal gesproken is de wiki het domein van de studenten en bepalen zij wat ze erin zetten. Als docent monitor je de voortgang door regelmatig in te loggen en in de geschiedenis te bekijken wie wat heeft bijgedragen. Het is dan makkelijk om te zien wie nog weinig heeft toegevoegd en hier kun je op bijsturen. Ook kun je suggesties aandragen voor de opbouw of inhoud. Dit alles hoeft niet in de les plaats te vinden, maar kan daar ook buiten zijn, maar het is wel verstandig in de les af en toe aandacht aan de wiki te besteden door deze bijvoorbeeld via de beamer te tonen en door te nemen. In de meeste wiki's kun je als docent commentaar achterlaten onder aan een pagina wat je studenten vervolgens weer verder kan helpen.

Waar kun je een wiki maken?

Je kunt een wiki aanmaken binnen Albeda Portaal. Hoe dat moet staat in [het arrangement hierover](#). Er zijn ook andere wikisites waar je na het aanmaken van een gratis account een eigen wiki kan opbouwen en delen. Kijk bijvoorbeeld op [Wikispaces](#) of voor een overzicht van meerdere gratis wiki aanbieders op [deze site](#) (Engelstalig).

TIP: Kennisnet heeft een brochure gepubliceerd over de inzet van wiki's in het onderwijs. Download deze [hier](#) (pdf).

TIP: Het democratische karakter van een wiki heeft zowel voordelen als nadelen. Het is een kans om cursistgericht onderwijs te bieden. De cursisten kunnen zonder tussenkomst van de docent volledige controle krijgen over hun werkomgeving. Zij zullen ook zelf ondervinden dat het nodig is om afspraken te maken om de samenwerking in goede banen te leiden. Zonder afspraken en een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel zal er anarchie ontstaan. ([bron](#))

TIP: Het gebruiken van de geschiedenis van de wiki vergt enige oefening. Niet dat het moeilijk is om de geschiedenis te gebruiken maar het is conceptueel anders dan bijvoorbeeld het beoordelen van een discussie in een discussieforum. In een forum staan berichten netjes onder elkaar, chronologische en bij 'thread'. In een wiki is alleen de laatste versie zichtbaar. ([bron](#))

TIP: Kijk op de [Prodocent site](#) voor een pagina over het gebruik van Wiki's in de les, met verwijzingen naar nog meer bronnen.

Heb je besloten met een wiki in Albeda Portaal te willen gaan werken? Ga dan naar het arrangement over [Albeda Portaal](#).

Weblog

Weblogs zijn overal op het internet te vinden en worden veel ingezet om nieuws te delen of een persoonlijk verslag te doen. Een weblog is een website waar berichten worden geplaatst door 1 of meerdere auteurs en daarbij is het meest recente bericht bovenaan te vinden. Op een bericht kan door lezers ook meestal gereageerd worden.

Weblogs kun je in je lessen op vele manieren inzetten. Hier enkele ideeën:

- het vergaren van informatie voor een project of werkstuk
- reflectiegereedschap of verslaglegging tijdens de BPV of een excursie
- geven en ontvangen van feedback
- schrijfvaardigheid oefenen
- communicatiemiddel
- samenvatten van lesinhoud

In een weblog kun je veel meer dan alleen tekst met elkaar delen. Je kunt er ook foto's plaatsen of filmpjes. Een verslaglegging hoeft zich dus niet te beperken tot tekst, maar een student zou ook zaken die hij heeft gedaan kunnen filmen of fotograferen.

Hoe bereid je het voor?

Als je weblogs wilt gaan inzetten kun je kiezen voor de beschermde, gesloten omgeving van [Albeda Portaal](#) of je kiest voor een openbaar platform als [Blogger.com](#) of [Wordpress.com](#). Het aanmaken van een weblog is in alle gevallen snel gebeurd (kijk bijvoorbeeld naar [dit filmpje](#) over Blogger) en je kunt er voor kiezen dit aan de student zelf over te laten. Wanneer je een groepsblog wilt opzetten is het verstandiger dit zelf aan te maken en dan de studenten toegang te verlenen.

Vooraf bepaal je het leerdoel, bijvoorbeeld verslaglegging van de BPV of het geven van feedback op elkaars werk en dit bespreek je met de studenten. Geef aan wat je verwacht, bijvoorbeeld een x- aantal blogberichten per week/maand en een x-aantal reacties hierop door anderen per week/maand. Het schrijven van blogberichten en reacties zou je in eerste instantie tijdens de les kunnen doen, maar het mooie van bloggen is nou juist dat je dit ook ergens anders kan doen. Als docent lees je regelmatig wat er geschreven wordt en kom je hierop terug in de les, of je schrijft zelf je commentaar bij de blogberichten. Alles wordt bewaard met het tijdstip erbij zodat je goed kan zien wie wat wanneer heeft gedaan.

Bij een groepsblog zullen de groepsleden onderling eerst moeten afstemmen wie wat bijdraagt en kun je als docent checken of iedereen zijn afspraken nakomt. Je kunt hier ook 1 groepslid voor verantwoordelijk maken. Bij elk blogbericht komt de naam van de auteur te staan, zolang de groepsleden maar allemaal een eigen inlogaccount hebben.

Bedenk nog dat sommige onderwerpen, zoals een persoonlijk verslag, zich beter lenen voor een beschermde omgeving als Albeda Portaal en dat andere zaken, zoals bijvoorbeeld een presentatieportfolio met foto's of filmpjes zich prima lenen voor een openbare website.

TIP: Kennisnet heeft een brochure over [weblogs in het onderwijs](#) (pdf).

TIP: Lees ook [Weblogs in het onderwijs](#) van Sybilla Poortman en Peter Sloep. (pdf)

TIP: Kijk op de [Prodocent site](#) voor een pagina over het gebruik van weblogs in de les.

TIP: Lees [Weblogs in het onderwijs](#) van Oktay Sari.

Heb je besloten met een weblog in Albeda Portaal te willen gaan werken? Ga dan naar het arrangement over [Albeda Portaal](#).

Wil je weten wat de mogelijkheden van de blog site Blogger zijn, kijk dan in het arrangement over [sociale media](#).

Stemkastjes

Bij de unit ..... zijn stemkastjes aangeschaft die kunnen worden gebruikt in combinatie met een beamer en scherm of een digibord. Deze stemkastjes kun je in de klas uitdelen en met de bijbehorende software kunnen vragen of stellingen worden gemaakt. De vragen worden getoond met de beamer op het scherm of digibord en de studenten beantwoorden de vragen met de stemkastjes. Vragensets kunnen ook worden geïmporteerd vanuit MS Word.

De toetsen kunnen anoniem afgenomen worden of na invoeren van klassenlijsten kunnen de resultaten ook aan de namen gekoppeld worden. De gegeven antwoorden kunnen op het scherm getoond worden en eventueel opgeslagen worden in Excel.

Hoe zet je het in?

1. Toetsen:

Beginniveau toetsen aan het begin van een blok of les
Even snel de stof van de vorige les herhalen/toetsen
Diagnostische toets halverwege een blok
Oefenen in de laatste les als voorbereiding op een toets

Voordelen ten opzichte van papieren toetsen:

1. Je hoeft niet meer na te kijken
2. Je kunt direct feedback per vraag/toets geven
3. Je kan direct zien welke stof nog extra aandacht behoeft
4. Cursisten weten direct hoe ze de toets gemaakt hebben
5. Analyseren van toetsvragen is eenvoudig in Excel
6. Resultaten zijn te exporteren naar Excel met een cijferlijst per groep
7. Je kunt interactieve vragen maken (met bv filmpje etc.)

2. Mening van cursisten peilen (stellingen)

Door met de stemkastjes de mening te vragen krijg je direct een antwoord van alle cursisten, niet alleen degenen die altijd al antwoord geven. Iedereen wordt zo gedwongen mee te doen.

3. Evaluatie of Feedback vragen

Ook hier geldt weer voor dat je heel snel feedback kan vragen aan een hele groep. Ook goed te gebruiken tijdens een teamoverleg of ouderavond.

Heb je besloten met stemkastjes te willen gaan werken? Ga dan naar het arrangement over stemkastjes.

Discussieforum

Een interessante standaard mogelijkheid binnen een teamsite op Albeda Portaal is het discussieforum. Je kunt collega's of studenten machtigen om deel te nemen aan een discussie en stellingen en reacties laten plaatsen. Ook is een discussieforum prima in te zetten voor studenten die in de les minder deelnemen aan discussies en op deze manier toch hun mening kunnen verwoorden.

Hoe zet je het in?

Wanneer je studenten hun mening over bepaalde stellingen wilt laten geven of een discussie in de klas wilt voorbereiden kun je kiezen voor een digitaal discussieforum. Je kunt 2 keuzes maken: je definieert zelf stellingen waarop studenten reageren of je laat de studenten zelf stellingen en reacties invoeren. In beide gevallen worden ze gedwongen na te denken over de stelling en moeten ze verwoorden wat hun mening is. Voor studenten die normaal in een klassensituatie niet zo veel van zich laten horen is dit een prima mogelijkheid om hun mening te geven omdat ze nu bedenkijd hebben. Geef duidelijk aan wat je verwacht, bijvoorbeeld het aantal stellingen/reacties dat ze moeten plaatsen of de kenmerken waaraan een stelling/reactie moet voldoen.

Een discussieforum is eenvoudig aan te maken in Albeda Portaal. Zorg er wel voor dat je de machtigingen goed instelt zodat studenten kunnen bijdragen. Plaats 1 of meerdere stellingen en vraag om reacties. Deze kunnen tijdens de les worden ingevoerd, maar dat hoeft natuurlijk niet. Het is mogelijk op stellingen te reageren, maar ook op de reacties, zodat een langer "gesprek" kan ontstaan waar je vervolgens in de les op kan voortbouwen.

Heb je besloten om een discussieforum aan te maken op het albeda Portaal? Kijk dan in het arrangement bij het onderdeel dat daarover gaat.

Bronnen

Digitale didactiek:

[Wiki's en weblogs in het onderwijs](#)

Wiki's:

[Weblog Jeroen Clemens](#)

[Wiki project Macedonie Nederland](#)

[Brochure Kennisnet](#) (pdf)

[Wikispaces](#)

[Prodocent site](#) pagina over het gebruik van Wiki's in de les

Weblogs:

Kennisnet brochure [weblogs in het onderwijs](#) (pdf).

[Weblogs in het onderwijs](#) van Sybilla Poortman en Peter Sloep. (pdf)

[Blogger.com](#)

[Wordpress.com](#)

[Prodocent site](#) pagina over het gebruik van weblogs in de les.

Colofon

Auteur , Remco

Laatst gewijzigd 2012-10-05 17:35:26

Bronnen

Bron

Type

Metadata